

Rapportage deelonderzoek instroomprognoses

Erik Keppels

Nijmegen, 26 september 2014

© 2014 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

0	Inleiding	1
1	Instroomcijfers en -prognose Podotherapie	3
2	Instroomcijfers en -prognose Orthopedische Technologie	7
3	Instroomcijfers en -prognose MBRT	11
4	Instroomcijfers en -prognose Fysiotherapie	15
5	Instroomcijfers en -prognose Logopedie	19

0 Inleiding

De onderhavige notitie bevat de resultaten van het deelonderzoek naar de prognoses van instromende studenten op de middellange termijn van de vijf opleidingen van de Fontys Paramedische Hogeschool (FPH): Podotherapie, Orthopedische Technologie, Medisch Beeldvormende en Radiotherapeutische Technieken (MBRT), Fysiotherapie en Logopedie. De instroomprognoses maken deel uit van een onderzoek dat de FPH (meer) inzicht moet geven in de kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkelingen op de arbeidsmarkt van de paramedische beroepen en de impact daarvan op de opleidingen. Daarover is per opleiding in een aparte notitie gerapporteerd. Tevens is een overall rapportage opgeleverd die betrekking heeft op de paramedische opleidingen als geheel.

Opzet bepalen instroomprognoses

Voor het bepalen van de instroomprognoses is gebruik gemaakt van een combinatie van kwantitatieve analyses en kwalitatieve verdieping.

- Kwantitatieve analyses van de historische instroomcijfers per opleiding van de Fontys Paramedische Hogeschool.
  - instroomcijfers sec van 2004 tot en met 2013;
  - voedingsgebied naar geografische herkomst (analyse uit welke landen / gemeenten de instromers komen)¹;
  - voedingsgebied naar deelpopulatie (combinatie van herkomstonderwijs en leeftijd van de instromers: jongeren afkomstig direct vanuit havo/vwo of mbo, oudere zij-instromers vanuit hbo/wo/werk of instroom vanuit buitenland).
- Kwalitatieve verdieping door middel van interviews met de (vier) opleidingsmanagers.
  - ❖ Fred Holtkamp (Podotherapie / Orthopedische Technologie)
  - ❖ Brechtje Poelman (MBRT)
  - ❖ Eveline Maljers (Fysiotherapie)
  - ❖ Margreet Vossen (Logopedie)

De focus van de interviews ligt op de kwantitatieve analyses: waarom was de instroom zoals die was in de afgelopen 10 jaar, wat is er veranderd en wat gaat er de komende jaren veranderen? Een reeks aan potentiële instroombepalende factoren zijn voorgelegd aan de opleidingsmanagers met de vraag of de werking van deze factoren op de instroom anders zal zijn in de jaren 2014-2020 ten opzichte van 2004-2013 op basis van het huidige beleid. Bij instroombepalende factoren gaat om (zie kader voor meer informatie):

- arbeidsmarktfactoren;
- Fontysfactoren (imago, toegankelijkheid/selectiebeleid, instellingsfixus, bijzondere bekostiging);

---

¹ Tevens is het kernvoedingsgebied per paramedische opleiding in kaart gebracht. Het kernvoedingsgebied is opgebouwd uit die gemeenten van waar een bepaald minimum aan instromers afkomstig is bij aanvang van de studie. Per opleiding wordt afgewogen wat de meest praktische ondergrens is. Het kernvoedingsgebied beslaat in ieder geval minimaal 70% van de totale instroom. Om niet te veel afhankelijk te zijn van schommelingen tussen jaren en om een voldoende gevuld instroombestand te creëren, is de instroom van de afgelopen vijf jaar per opleiding bij elkaar opgeteld. Zo wordt een meer robuust beeld van het kernvoedingsgebied zichtbaar.

- overige autonome factoren (beleid studiefinanciering, numerus fixus, demografische ontwikkeling).

Op basis van de kwantitatieve en kwalitatieve analyses wordt een schatting gemaakt van de instroom in de komende jaren tot aan 2020. Deze instroomprognoses worden per opleiding in grafische vorm weergegeven.

Kader – instroombepalende factoren

Hieronder zijn (potentieel) relevante instroombepalende factoren opgesomd, en ingedeeld in drie clusters. Voor het bepalen van instroomprognoses is het van belang om de werking van de instroombepalende factoren in de periode 2014-2020 ten opzichte van 2004-2013 te onderzoeken: zijn er nu omstandigheden of ontwikkelingen ('staand beleid'), die maken dat de **werking van de factoren verandert?** Het gaat niet om zaken die zouden kunnen gebeuren of die men wenst dat ze gebeuren.

Factoren in het cluster Arbeidsmarkt

- Vraag op de arbeidsmarkt – kwantitatief (kans op werk / aantal arbeidsplaatsen)
- Vraag op de arbeidsmarkt – kwalitatief (aantrekkelijkheid werk op hbo-niveau)
- Economische conjunctuur (doorstuderen i.p.v. werken)
- Salarispositie van en loopbaanperspectieven voor afgestudeerden
- Wervingsactiviteiten van werkgevers

Factoren in het cluster Fontys / faculteit

- Plafond studentencapaciteit
- Breedte opleidingsaanbod / nieuwe opleidingen
- Kwaliteit / imago opleidingen, aantrekkelijkheid curriculum en studieactiviteiten (NSE enquête)
- Werving- en voorlichtingsactiviteiten. Rendementsverbetering als pull-factor
  - Algemeen (bestuursvisie)
  - Gericht op internationalisering / buitenlanders
  - Gericht op 22⁺-ers / zij-instromers
- Toegankelijkheid / selectiebeleid (incl. stapelbeleid)
- Bijzondere bekostiging opleidingen
- Samenwerking met avo / ROC (introductie toeleidende opleidingen, voorlichting)
- Imago Fontys / faculteit (gebouw, campus, stad)
- Numerus fixus door Fontys zelf opgelegd (2004-2020)

Factoren in het cluster Autonomo

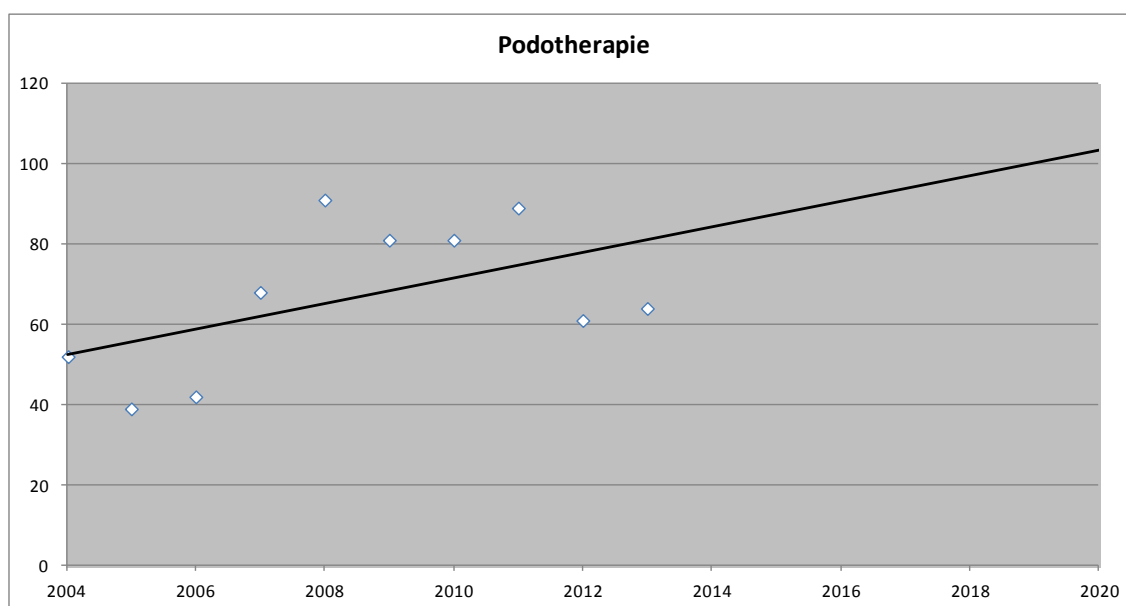
- Numerus fixus vanuit de overheid (2004-2020)
- Studiefinanciering (inperking, leenstelsel)
- Concurrentie van mbo / andere Hogescholen / wo
- Concurrentie van opleidingen in Duitsland
- Demografie
- Samenstelling havo / mbo populatie

1 Instroomcijfers en -prognose Podotherapie

Instroomcijfers Podotherapie 2004-2013

Figuur 1.1 geeft de instroom in de bacheloropleiding Podotherapie van 2004 tot en met 2013 weer. Op basis van lineaire trendanalyse wordt duidelijk hoe hoog de instroom in 2020 zal zijn.

Figuur 1.1 – Instroom Podotherapie (voltijd en deeltijd): voorlopige prognose

Het verhaal achter de instroomcijfers Podotherapie

- De bacheloropleiding Podotherapie is in Nederland bij twee hogescholen te volgen: Fontys en Saxion. De opleidingsmanager verwacht niet dat de opleiding door andere hogescholen zal worden aangeboden in de periode tot 2020.
- De periode 2007-2011 heeft een hogere instroom, omdat destijds een deeltijdopleiding vanuit Amsterdam aangeboden werd. Verwacht wordt dat in ieder geval tot aan 2020 geen nieuwe deeltijdopleiding opgestart zal worden.
- Tabel 1.1 geeft de instroom weer per deelpopulatie. Het aantal zij-instromers is gedaald naar bijna nul in 2013, als gevolg van de afgeschafte deeltijdopleiding. Bij de overige deelpopulaties zijn wel jaarlijkse schommelingen waarneembaar, maar geen trends. Volgens de opleidingsmanager is momenteel niet te verwachten dat de instroom van deze overige deelpopulaties in de komende jaren zal veranderen.
- 97 procent van de instroom in de bacheloropleiding Podotherapie bij Fontys is afkomstig uit Nederland, vooral uit Noord Brabant (55%) en Limburg (17%), maar ook uit andere delen van Nederland, zoals Noord Holland (7%), Gelderland (6%), Zuid Holland (5%) en Utrecht (3%).
- Het kernvoedingsgebied van de afgelopen vijf jaar is grafisch weergegeven in kaart 1.1. De invloed van de deeltijdopleiding in Amsterdam is hierin nog te zien. Door de afschaffing van

de deeltijdopleiding concentreert het huidige en toekomstige kernvoedingsgebied zich nog meer rondom Eindhoven. Ondanks de wens om meer landelijk te werven, zal het wervingsbeleid de komende jaren zich niet specifiek richten buiten de eigen regio.

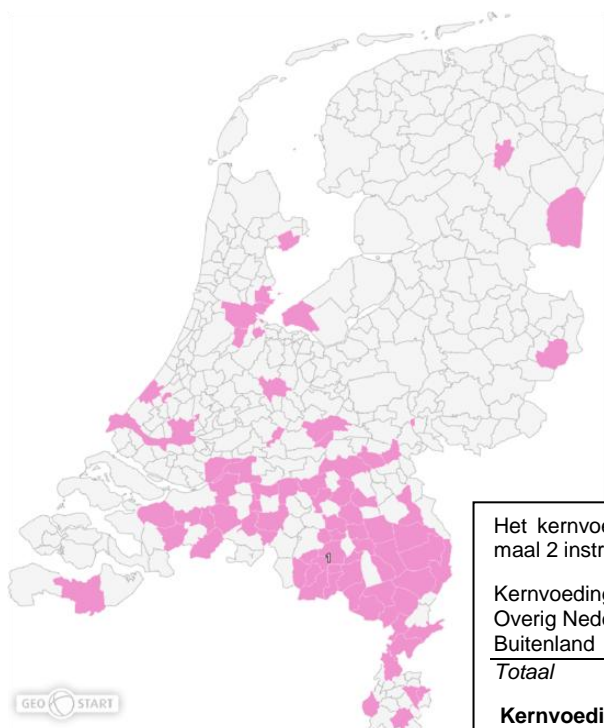
- De arbeidsmarkt voor podotherapeuten is volop in beweging. Aan de ene kant is de vergoeding voor zooltjes enkele jaren geleden uit het basispakket gehaald. De vraag naar voetzorg en dus naar podotherapeuten neemt hierdoor af. Aan de andere kant neemt de vraag naar voetzorg en naar podotherapeuten toe vanwege de vergrijzing en toename van reuma- en diabetespatiënten. Naast deze ontwikkelingen verschuift de focus van het podotherapeutische werk steeds meer weg van het maken van zooltjes en meer richting diagnose en therapie. Omdat de podotherapeut daarmee meer op het werkterrein van bijvoorbeeld de fysiotherapeut komt, is het voor de branche van podotherapeuten de komende jaren van belang de eigenstandige positie goed te overdenken en te (her)overwegen. Mits de podotherapeuten zichzelf goed weten te positioneren in het paramedische arbeidsveld, zal de vraag naar podotherapeuten in de toekomst gehandhaafd blijven. Het effect op de instroom in de opleiding tot 2020 wordt vanuit het cluster arbeidsmarkt, met het gegeven voorbehoud, op nul gezet. Vanuit de clusters Fontys/faculteit en autonome factoren wordt niet verwacht dat bepaalde factoren de instroom doen veranderen. Ook het strengere selectiebeleid (door de ontwikkelde studiecheck) zal de instroom niet wezenlijk veranderen.

Tabel 1.1 – Instroom in de bacheloropleiding Podotherapie per deelpopulatie

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
havo/vwo 16-21 jr.	39	18	25	25	31	39	39	44	30	35	50%
havo/vwo 22+	0	3	0	3	2	12	5	8	4	7	10%
mbo 18-21 jr.	6	7	5	7	10	6	9	5	12	8	11%
mbo 22+	2	6	4	8	5	12	7	8	6	8	11%
zij-instroom hbo/wo/werk	4	4	7	25	39	10	17	17	7	2	14%
buitenland	1	1	1	0	1	2	2	4	1	1	3%
overig	0	0	0	0	3	0	2	3	1	3	2%
Totaal	52	39	42	68	91	81	81	89	61	64	376

Kaart 1.1 – Kernvoedingsgebied Podotherapie

Het kernvoedingsgebied Podotherapie bestaat uit de gemeenten waar minimaal 2 instromers vandaan komen (instroom 2009 t/m 2013 opgeteld).

Kernvoedingsgebied	=	301		80%
Overig Nederland	=	65		17%
Buitenland	=	10		3%
Totaal	=	376		100%

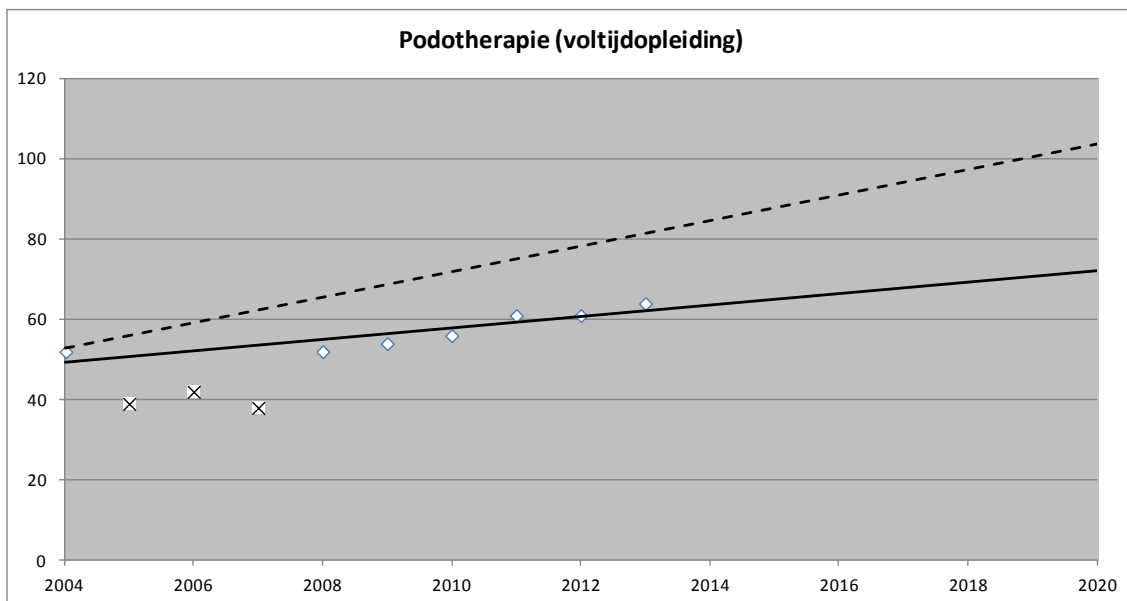
Kernvoedingsgebied (80% van de instroom is afkomstig uit):

Eindhoven	40	Sint-Oedenrode	3
Venlo	11	Valkenswaard	3
Geldrop-Mierlo	10	Veghel	3
Helmond	9	Veldhoven	3
Breda	8	Amstelveen	2
Deurne	8	Assen	2
Eersel	8	Best	2
Tilburg	8	Buren	2
Amsterdam	7	Den Haag	2
Nijmegen	7	Dongen	2
's-Hertogenbosch	6	Drechterland	2
Asten	6	Emmen	2
Sittard-Geleen	6	Enschede	2
Utrecht	6	Etten-Leur	2
Bernheze	5	Gilze en Rijen	2
Bladel	5	Gulpen-Wittem	2
Son en Breugel	5	Heusden	2
Waalwijk	5	Landgraaf	2
Bergeijk	4	Leerdam	2
Echt-Susteren	4	Maasgouw	2
Heerlen	4	Maastricht	2
Heeze-Leende	4	Nederweert	2
Horst aan de Maas	4	Oss	2
Leudal	4	Peel en Maas	2
Venray	4	Roosendaal	2
Weert	4	Rotterdam	2
Almere	3	Steenbergen	2
Boxmeer	3	Terneuzen	2
Cranendonck	3	Tiel	2
Dordrecht	3	Uden	2
Drimmelen	3	Waalre	2
Gemert-Bakel	3	Waterland	2
Goirle	3	Werkendam	2
Halderberge	3	Westervoort	2
Laarbeek	3	Wijchen	2
Roerdalen	3	Zundert	2
Sint-Michielsgestel	3		

Instroomprognose Podotherapie

Vanwege het interfererende karakter van de in 2007 gestarte en inmiddels gestopte deeltijdopleiding zijn de ingestroomde deeltijders uit de trendanalyse gehaald. De instroom in de voltijdsopleiding resteert en deze blijkt van 2005 tot en met 2007 behoorlijk lager dan in 2004 en tussen 2008 en 2013. Nadere analyse laat zien dat het verschil voornamelijk gemaakt wordt door de initiële instroom van jongeren uit havo/vwo. De reden van deze uitschieters is niet duidelijk. Er wordt van uitgegaan dat de achterliggende factoren incidenteel van aard zijn en nu waarschijnlijk geen rol meer spelen. Daarom zijn de jaren 2005, 2006 en 2007 uit de trendanalyse gehouden. De instroom in de jaren 2004 en 2008-2013 bepalen de trend en voorspellen een instroom van circa 70 studenten in 2020.

Figuur 1.2 – Instroom Podotherapie (alleen voltijd): definitieve prognose

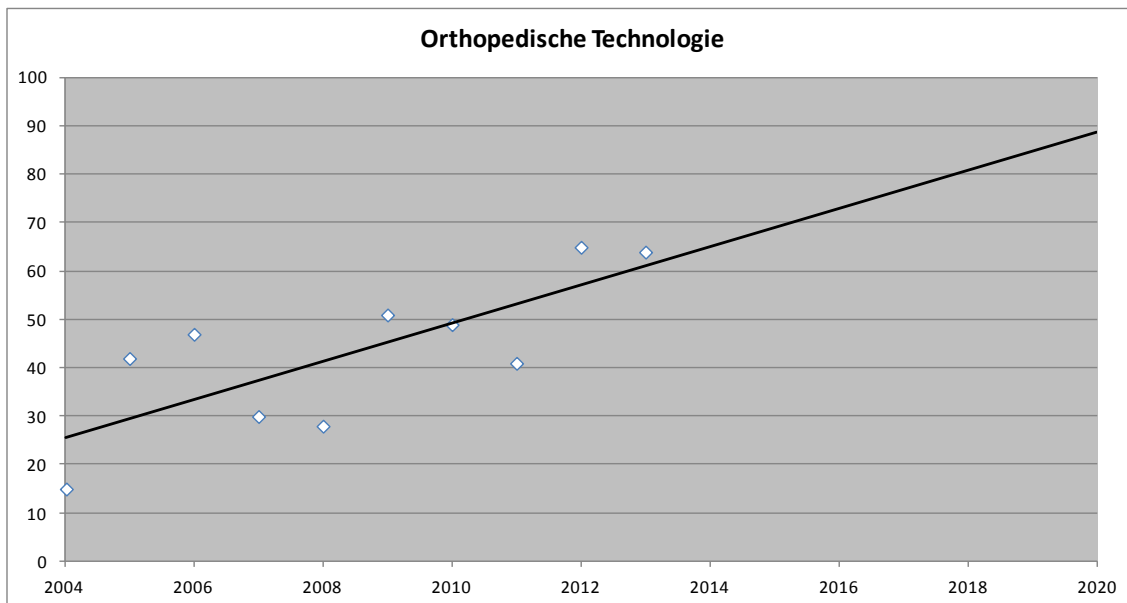
Noot: de gestippelde lijn geeft de oorspronkelijke trend weer, zoals in figuur 1.1 gepresenteerd.

2 Instroomcijfers en -prognose Orthopedische Technologie

Instroomcijfers Orthopedische Technologie 2004-2013

Figuur 2.1 geeft de instroom in de opleiding Orthopedische Technologie van 2004 tot en met 2013 weer. Op basis van lineaire trendanalyse wordt duidelijk hoe hoog de instroom in 2020 zal zijn.

Figuur 2.1 – Instroom Orthopedische Technologie: voorlopige prognose

Het verhaal achter de instroomcijfers Orthopedische Technologie

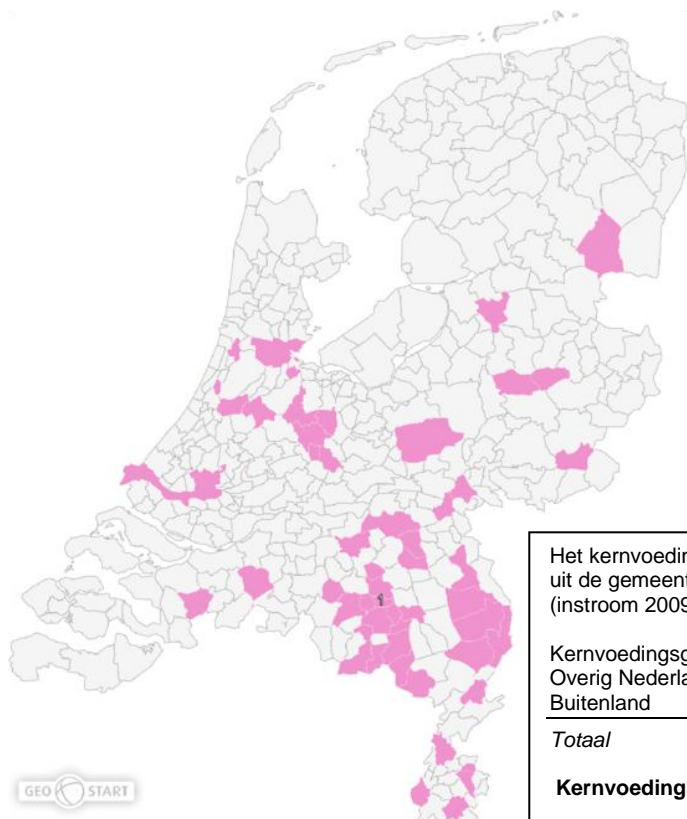
- De opleiding is in Nederland alleen bij Fontys te volgen. Naar alle waarschijnlijkheid blijft Fontys tot 2020 ook de enige aanbieder. Op dit moment worden de opleidingen binnen Engineering ingedikt, en is vanuit de techniek een plek binnen het opleidingsstelsel Engineering beoogd voor Orthopedische Technologie. De opleiding Orthopedische Technologie heeft zich bij Fontys juist aangesloten bij het paramedische stelsel en heeft een nauwe band met de opleiding Podotherapie. De kwestie of de opleiding tot de engineering of de paramedische zorg gerekend gaat worden, heeft volgens de opleidingsmanager geen veranderende invloed op de instroom van het aantal studenten tot 2020.
- De relatief lage instroom in 2004 wordt verklaard door het gegeven dat het destijds niet meer mogelijk was om zonder diploma van de MTS direct over te stappen naar het hbo. De situatie heeft zich vervolgens genormaliseerd. In 2009 is er een nieuwe afstudeerrichting (schoen-technologie) bijgekomen, met een toename van de instroom als gevolg. De hogere instroom in 2012 en 2013 ten opzichte van de voorgaande jaren kan niet door de opleidingsmanager worden verklaard. Nadere analyse van de instroomcijfers laat zien dat het gaat om een toename van de initiële instroom van jongeren uit havo/vwo.

- Tabel 2.1 geeft de instroom weer per deelpopulatie. De groep jonge instromers vanuit havo en vwo (16-21 jaar) is in 2012 en 2013 flink gestegen. Zoals eerder reeds aangehaald is de reden hiervan niet bekend. Daarnaast valt op dat de pool van zij-instromers vanuit hbo/wo of vanuit een werksituatie nagenoeg is opgedroogd. Dit heeft te maken met het stoppen van de duale opleiding.
- 98 procent van de instroom is afkomstig uit Nederland, voor het grootste deel uit Noord-Brabant (50%) en Limburg (12%), maar ook voor een relevant deel verspreid over het land, vooral uit Gelderland (11%), Utrecht (6%), Zuid Holland (6%), Overijssel (5%) en Noord Holland (3%).
- Het kernvoedingsgebied van de afgelopen vijf jaar is grafisch weergegeven in kaart 2.1. De spreiding over het land is hierin goed zichtbaar en begeeft zich voor het grootste deel grofweg onder de driehoek Amsterdam-Rotterdam-Nijmegen. Hoewel er wel de wens is om ook vanuit het noorden instromers te trekken, worden momenteel geen acties ondernomen om dat te realiseren. Er zijn dan ook geen redenen aan te wijzen dat het kernvoedingsgebied de komende jaren zal wijzigen.
- Vanuit het cluster arbeidsmarkt en autonoom zijn door de opleidingsmanager geen factoren genoemd die de instroom anders gaan beïnvloeden dan voorheen het geval was. Op de arbeidsmarkt zijn wel veranderingen gaande, met name het privatiseren van de markt is van belang. Mogelijk leidt dit tot iets meer werkgelegenheid, maar waarschijnlijk zal dit vooral betekenen dat het aantal mensen in loondienst afneemt ten faveure van het aantal zzp-ers. Vanuit Fontys is vooral het strengere selectiebeleid van belang. Met de studiecheck wordt vanaf komend schooljaar een test ingevoerd en worden de resultaten vervolgens teruggekoppeld in een gesprek. Op basis van de test en het gesprek wordt de interesse van de aanmelder bekeken. Fontys mag studenten echter niet weigeren op basis hiervan. Het instroomverminderende effect dat van het strengere selectiebeleid uit zou kunnen gaan, wordt hiermee beperkt.

Tabel 2.1 – Instroom in de opleiding Orthopedische Technologie per deelpopulatie

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
havo/vwo 16-21 jr.	8	20	22	11	16	24	30	23	41	50	62%
havo/vwo 22+	0	3	1	0	0	2	1	1	4	4	4%
mbo 18-21 jr.	1	3	9	6	4	4	7	8	9	5	12%
mbo 22+	2	3	5	7	3	10	4	4	6	2	10%
zij-instroom hbo/wo/werk	4	12	10	5	3	10	6	4	2	1	9%
buitenland	0	1	0	1	1	1	1	0	3	0	2%
overig	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	1%
Totaal	15	42	47	30	28	51	49	41	65	64	270

Kaart 2.1 – Kernvoedingsgebied Orthopedische Technologie

Het kernvoedingsgebied Orthopedische Technologie bestaat uit de gemeenten waar minimaal 2 instromers vandaan komen (instroom 2009 t/m 2013 opgeteld).

Kernvoedingsgebied	=	193		71%
Overig Nederland	=	72		27%
Buitenland	=	5		2%

<i>Totaal</i>	=	<i>270</i>		<i>100%</i>
---------------	---	------------	--	-------------

Kernvoedingsgebied (71% van de instroom is afkomstig uit):

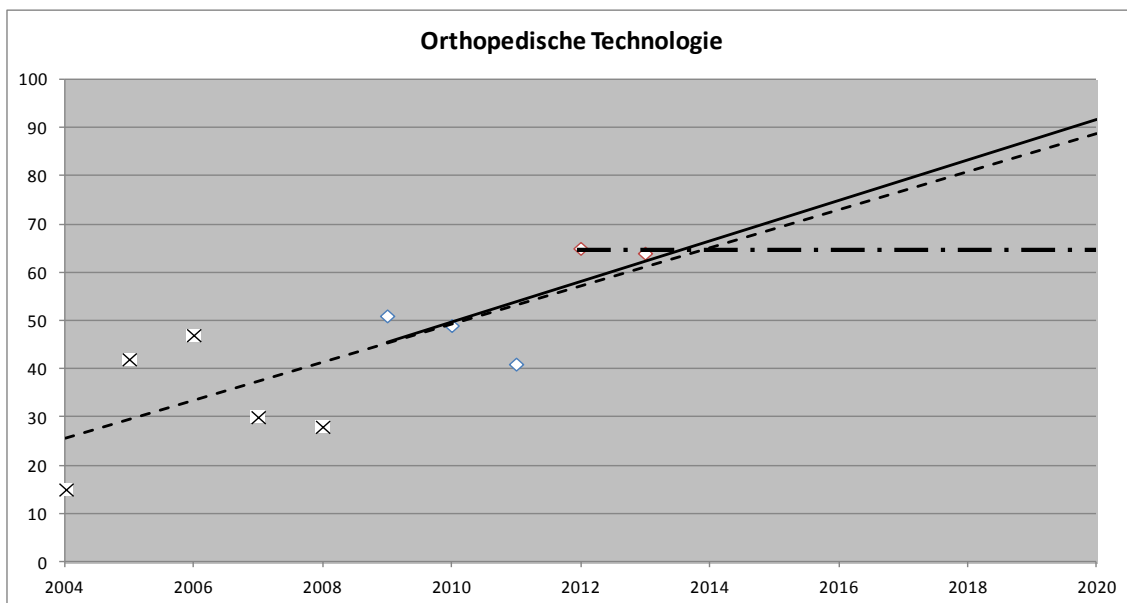
Eindhoven	34	Son en Breugel	3
Nijmegen	9	Stichtse Vecht	3
Valkenswaard	7	Venlo	3
's-Hertogenbosch	6	Venray	3
Veldhoven	6	Bergeijk	2
Geldrop-Mierlo	5	Brunssum	2
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	5	Coevorden	2
Roosendaal	5	De Bilt	2
Zwolle	5	Gulpen-Wittem	2
Breda	4	Haarlem	2
Helmond	4	Houten	2
Schijndel	4	Kaag en Braassem	2
Sittard-Geleen	4	Landerd	2
Amsterdam	3	Lisse	2
Best	3	Maastricht	2
Boxmeer	3	Nieuwegein	2
Cranendonck	3	Nieuwkoop	2
Deventer	3	Oirschot	2
Ede	3	Peel en Maas	2
Heerlen	3	Rijssen-Holten	2
Heeze-Leende	3	Roermond	2
Horst aan de Maas	3	Rotterdam	2
Lingewaard	3	Sint-Oedenrode	2
Oisterwijk	3	Uden	2
Oost Gelre	3	Utrecht	2
Oss	3	Weert	2

Instreamprognose Orthopedische Technologie

Omdat met de nieuwe afstudeerrichting Schoentechnologie een nieuwe situatie is ontstaan, wordt voor het voorspellen van de instroom in 2020 een nieuwe trendanalyse gemaakt voor instroom vanaf 2009. De nieuwe trendlijn ligt bijna gelijk aan de oorspronkelijke gestippelde trendlijn. De verwachte instroom in 2020 bedraagt circa 90 studenten.

De prognose gaat uit van een stijgende trend, zoals deze zich heeft voorgedaan tussen de periode 2009-2011 aan de ene kant en 2012-2013 aan de andere kant. De reden van de verhoogde instroom in 2012 en 2013 ten opzichte van 2009-2011 is niet helder. Het is mogelijk dat de verhoogde instroom in 2012 en 2013 structurele factoren als oorzaak heeft. In zo'n geval is er geen sprake van een trend, maar juist een trendbreuk. Er ontstaat dan een (tweede) nieuwe situatie, waarbij de trend op de twee instroomjaren 2012 en 2013 bepaald dient te worden. Volgens dit alternatieve scenario komt de instroomprognose uit op circa 65 studenten.

Figuur 2.2 – Instream Orthopedische Technologie: definitieve prognose (twee scenario's)

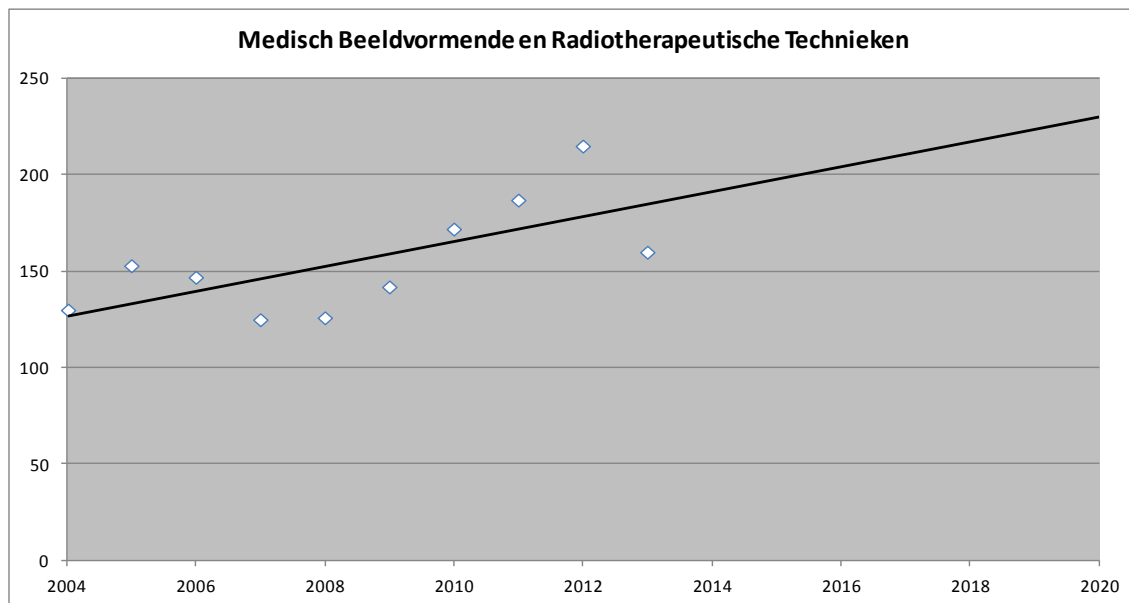
Noot: de diagonale gestippelde lijn geeft de oorspronkelijke trend weer, zoals in figuur 2.1 gepresenteerd. De horizontale gestippelde lijn geeft het alternatieve scenario weer.

3 Instroomcijfers en -prognose MBRT

Instroomcijfers MBRT 2004-2013

Figuur 3.1 geeft de instroom in de opleiding MBRT van 2004 tot en met 2013 weer. Op basis van lineaire trendanalyse wordt duidelijk hoe hoog de instroom in 2020 zal zijn.

Figuur 3.1 – Instroom MBRT: voorlopige prognose

Het verhaal achter de instroomcijfers MBRT

- De opleiding MBRT is te volgen bij drie hogescholen: Fontys, Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool InHolland (Haarlem). Volgens de opleidingsmanager zal hier geen verandering in optreden. De drie hogescholen hebben intensief contact met elkaar en het werkveld en gezamenlijk kunnen zij voldoende gediplomeerde schoolverlaters leveren voor de arbeidsmarkt.
- De instroom van 2004 tot en met 2009 ligt rond de 140 studenten. Vanaf 2010 ligt deze hoger. Meest waarschijnlijke reden is de invoering van de numerus fixus door Hanzehogeschool Groningen in 2010, waardoor Fontys een deel van de restaanmeldingen kreeg. Als gevolg van de verhoogde instroom bij Fontys heeft Fontys zelf in 2013 een numerus fixus ingesteld (160 studenten). Het gevolg hiervan is dat het aantal aanmeldingen in 2013 bij InHolland explosief is gestegen, aldus de opleidingsmanager. InHolland zal vanaf 2014 waarschijnlijk een numerus fixus instellen.
- Tabel 3.1 laat zien dat de instroom in de opleiding MBRT voor 70 tot 80 procent bestaat uit studenten die direct vanuit de havo, of vwo afkomstig zijn. Ruim 10 procent is afkomstig uit het mbo. Het aantal zij-instromers is flink gedaald sinds 2004.

- De instroom is voor bijna 100 procent afkomstig uit Nederland. In de afgelopen vijf jaar komen de studenten vooral uit Noord-Brabant (52%), Limburg (26%) en Gelderland (12%).
- Het kernvoedingsgebied is in kaart 3.1 gepresenteerd en is groter dan alleen de directe omgeving van Eindhoven. Dat komt doordat er drie aanbieders zijn van deze hbo-opleiding in Nederland. De drie aanbieders hebben met elkaar afgesproken niet in elkaars voedingsgebied te werven. Het voedingsgebied van Fontys bevindt zich daarom buiten dat van de andere opleidingslocaties Groningen en Haarlem.
- De opleiding MBRT heeft sinds jaren een 100%-baangarantie. Dit wijst op een vraag naar gediplomeerde MBB'ers die groter is dan het aanbod. Volgens de opleidingsmanager zou daar nu weleens een kentering in kunnen komen, vanwege bezuinigingen in ziekenhuizen. Niet voor niets pleit het arbeidsveld voor de inmiddels ingevoerde numerus fixus. De numerus fixus is vooral een feit geworden doordat het moeilijk blijkt voldoende stageplekken te vinden. Het is niet zozeer de vraag naar MBRT die afneemt, maar de bezuinigingen in ziekenhuizen die de vraag naar MBB'ers remt. Op de langere termijn zal de vraag naar MBB'ers dan ook minimaal gehandhaafd blijven op het huidige niveau en, gezien de vergrijzing, eerder toenemen dan afnemen.

Net als bij andere opleidingen van Fontys wordt het selectiebeleid strenger. Bij MBRT zal er een demotivatiesgesprek met de aanmelder plaatsvinden, wanneer deze niet over het gewenste havo-profiel (met natuurkunde, wiskunde) beschikt of over een (geschikt) mbo-diploma. De instroom in de opleiding zal hierdoor mogelijk afnemen.

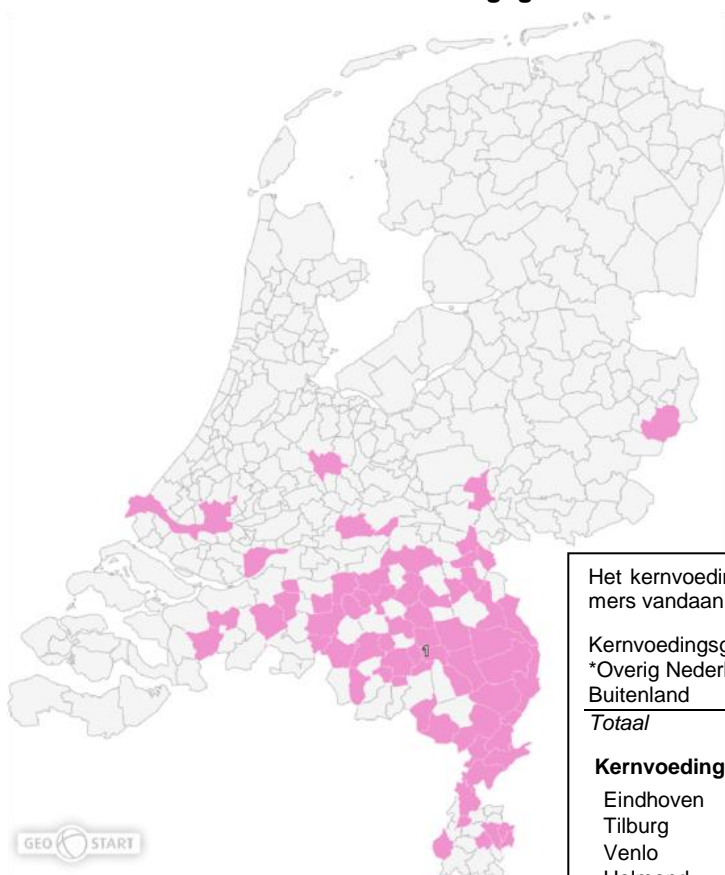
Sinds 2013 is er een overeenkomst met het UMC Radboud ziekenhuis in Nijmegen. UMC Radboud biedt stageplekken aan en werft zelf studenten, met als doel om stagiairs na afronding van de studie aan zich te binden. Het aantal aanmeldingen voor de opleiding MBRT bij Fontys zal hierdoor stijgen.

Tabel 3.1 – Instroom in de opleiding MBRT per deelpopulatie

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
havo/vwo 16-21 jr.	87	102	106	94	81	107	113	119	149	123	70%
havo/vwo 22+	1	7	5	8	9	10	21	16	22	14	9%
mbo 18-21 jr.	9	10	7	5	11	6	9	22	16	8	7%
mbo 22+	5	5	9	3	9	7	11	13	14	11	6%
zij-instroom hbo/wo/werk	27	22	15	13	11	7	17	10	10	2	5%
buitenland	0	4	4	1	2	2	0	4	3	1	1%
overig	1	3	1	1	3	3	1	3	1	1	1%
Totaal	130	153	147	125	126	142	172	187	215	160	876

Kaart 3.1 – Kernvoedingsgebied MBRT

Het kernvoedingsgebied MBRT bestaat uit de gemeenten waar minimaal 4 instromers vandaan komen (instroom 2009 t/m 2013 opgeteld).

Kernvoedingsgebied	=	673		77%
*Overig Nederland	=	193		22%
Buitenland	=	10		1%
Totaal	=	876		100%

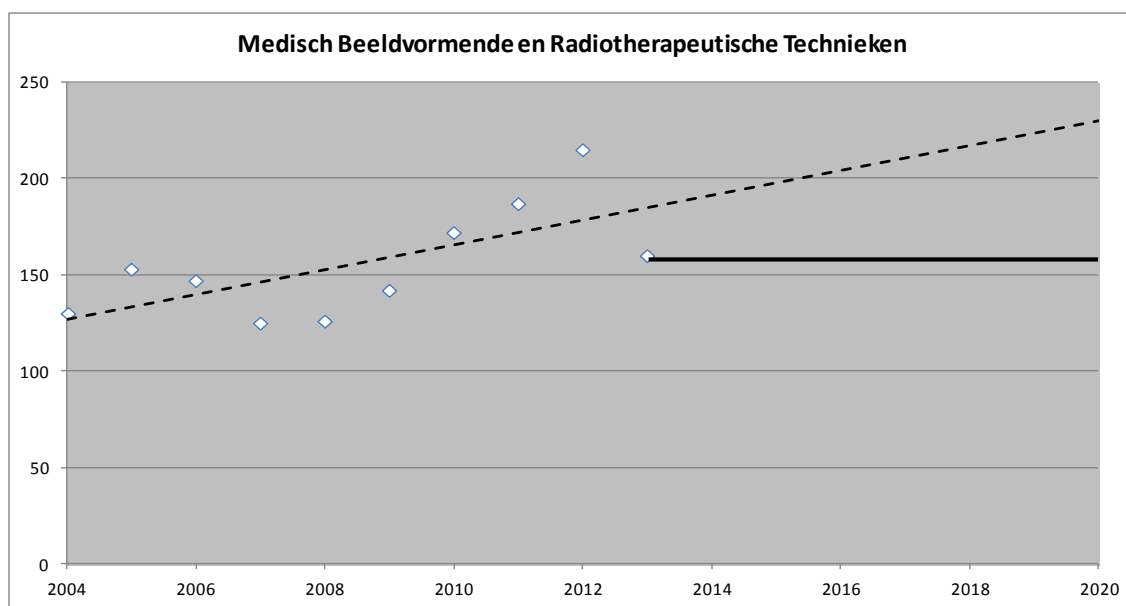
Kernvoedingsgebied (77% van de instroom is afkomstig uit):

Eindhoven	75	Bernheze	6
Tilburg	49	Bladel	6
Venlo	29	Boxmeer	6
Helmond	24	Geldermalsen	6
Nijmegen	23	Groesbeek	6
Sittard-Geleen	22	Heumen	6
Horst aan de Maas	20	Kerkrade	6
Breda	19	Mill en Sint Hubert	6
Peel en Maas	16	Sint-Michielsgestel	6
Leudal	15	Beek	5
Laarbeek	14	Best	5
Roermond	14	Cranendonck	5
Deurne	13	Halderberge	5
Gemert-Bakel	13	Heusden	5
Heerlen	13	Hilvarenbeek	5
Arnhem	12	Loon op Zand	5
Roosendaal	11	Maasgouw	5
Weert	11	Roerdalen	5
Veldhoven	10	Utrecht	5
Echt-Susteren	9	Veghel	5
Geldrop-Mierlo	9	Waalre	5
Landgraaf	9	Beesel	4
Oosterhout	9	Bergen L	4
Oss	9	Dordrecht	4
Venray	9	Enschede	4
's-Hertogenbosch	8	Geertruidenberg	4
Oirschot	8	Haaren	4
Sint-Oedenrode	8	Maastricht	4
Cuijk	7	Nuenen, Gerwen en Nederwetten	4
Goirle	7	Rotterdam	4
Tiel	7	Voerendaal	4
Uden	7	Vught	4
Asten	6		

Instroomprognose MBRT

Op de middellange termijn hebben diverse factoren een veranderende invloed op de instroom in de opleiding MBRT. Deze factoren beïnvloeden de instroom zowel op positieve als negatieve wijze. Omdat de kracht van de effecten op de instroom moeilijk is in te schatten en het aantal landelijke aanmeldingen momenteel boven het totaal van de twee (en straks drie) numerus fixi ligt, mag worden verwacht dat de jaarlijkse instroom bij Fontys gelijk zal zijn aan de ingestelde numerus fixus. De instroomprognose voor Fontys bedraagt derhalve 160 studenten in de komende jaren.

Figuur 3.2 – Instroom MBRT: definitieve prognose

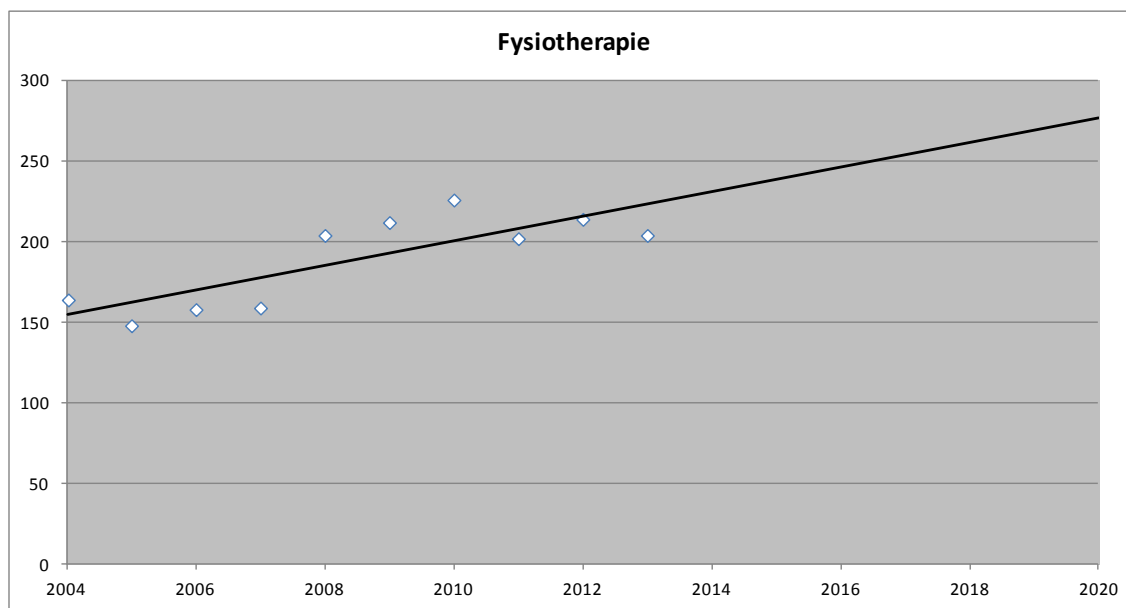
Noot: de gestippelde lijn geeft de oorspronkelijke trend weer, zoals in figuur 3.1 gepresenteerd.

4 Instroomcijfers en -prognose Fysiotherapie

Instroomcijfers Fysiotherapie 2004-2013

Figuur 4.1 geeft de instroom in de opleiding Fysiotherapie van 2004 tot en met 2013 weer. Op basis van lineaire trendanalyse wordt duidelijk hoe hoog de instroom in 2020 zal zijn.

Figuur 4.1 – Instroom Fysiotherapie: voorlopige prognose

Het verhaal achter de instroomcijfers Fysiotherapie

- De opleiding Fysiotherapie is op tien hogescholen te volgen: naast Fontys Hogeschool ook bij Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Utrecht, Hanzehogeschool Groningen, Saxion (Enschede), Avans (Den Bosch), HAN (Arnhem/Nijmegen), Hogeschool Leiden en Hogeschool Zuyd (Heerlen). Daarnaast biedt de particuliere hogeschool Thim van der Laan de erkende opleiding Fysiotherapie aan in Utrecht.
- De opleiding Fysiotherapie (zowel landelijk als van Fontys) kent een lange historie van numerus fixi. Tegenwoordig wordt landelijk een numerus fixus bepaald voor de opleiding Fysiotherapie, die vervolgens over de diverse locaties wordt verspreid. De weergegeven instroom van Fontys houdt de trend van de numerus fixus aan. De instroom ligt vanaf 2008 structureel hoger dan daarvoor. Mogelijk is de reden dat de studenten in de Engelstalige opleiding Fysiotherapie voor 2008 nog niet werden meegeteld. De Engelstalige opleiding bestaat sinds circa 1995/1996 en is in al die tijd redelijk constant met jaarlijks 40 (buitenlandse) studenten gevuld. Voor de totale opleiding, inclusief de Engelstalige variant, bedroeg in de jaren 2010 en 2011 de numerus fixus voor Fontys 206 studenten, in 2012 en 2013 gaat het om 220 studenten. De numerus fixus van 220 studenten is verdeeld over de Nederlandstalige opleiding (180) en de Engelstalige (40).

De ambitie van Fontys is de numerus fixus van de Engelstalige opleiding te verhogen naar 64 studenten. In het kader van internationalisering wil Fontys zich profileren met de Engelstalige opleiding Fysiotherapie, die hoog staat aangeschreven in Europa. Het is nog niet duidelijk of en zo ja, wanneer deze toename plaats gaat vinden.

- Tabel 4.1 geeft de instroom in de opleiding Fysiotherapie weer per deelpopulatie. De samenstelling van de studentpopulatie is in de loop der jaren veranderd. Het aantal zij-instromers vanuit hbo/wo of werksituatie is in de laatste twee jaren richting nul gegaan, omdat Fontys geen maatwerk meer aanbiedt. Het aantal buitenlandse studenten is sinds 2008 flink toegenomen door het aanbieden van een Engelstalige variant.

De toekomstige instroom in de opleiding wordt bepaald door de numerus fixus. De samenstelling qua deelpopulaties hangt daar mee samen. De numerus fixus bedraagt momenteel 220 studenten. Er is jaarlijks ruimte voor 40 buitenlandse studenten. De overige 180 studenten zullen in de komende jaren voor het grootste deel direct uit de havo komen, voor een klein deel uit het mbo.

- 83 procent van de instroom in de afgelopen vijf jaar is afkomstig uit Nederland, voornamelijk uit Noord-Brabant (56%) en Limburg (23%). 17 procent van de instroom is afkomstig uit het buitenland. Fontys richt zich op een zo breed mogelijk geografische spreiding qua buitenlandse studenten. De buitenlandse studenten komen dan ook van over de hele wereld. Omvangrijke groepen studenten komen uit Duitsland (ca. 30%), Noorwegen (ca. 20%), Italië (ca. 7%), Luxemburg (ca. 5%) en Oostenrijk (ca. 5%).
- Het kernvoedingsgebied beslaat de directe omgeving van de opleidingslocatie Eindhoven, zie kaart 4.1. Dit is logisch, aangezien de opleiding Fysiotherapie verspreid over heel Nederland te volgen is. Enigszins opvallend is de relatief hoge instroom vanuit Limburg, aangezien de opleiding ook bij Hogeschool Zuyd in Heerlen is te volgen. Mogelijk gaat het om studenten die bij Zuyd niet door de selectie zijn gekomen.

Het kernvoedingsgebied is gezien de concurrentie nauwelijks uit te breiden. Dat is ook niet nodig, aangezien het aantal aanmeldingen hoger ligt dan het aantal beschikbare plaatsen.

- De markt voor Fysiotherapie is de laatste jaren volop in beweging. De vergoeding voor Fysiotherapie in de zorgverzekering is momenteel niet meer zo uitgebreid als een paar jaar geleden. Hoewel dit gegeven 'sec' een negatief effect heeft op de vraag naar Fysiotherapie, wordt algemeen niet verwacht dat de vraag naar fysiotherapeuten op de (middel)lange termijn zal dalen. Andere factoren zullen volgens verwachting een positief effect op de vraag naar Fysiotherapie hebben, zoals vergrijzing, aandacht voor inzet Fysiotherapie ter preventie van klachten en specialisatie in gezondheidscentra.

Aan de kant van Fontys wordt het selectiebeleid aangepast. Vanaf 2015/2016 kan decentraal door de opleiding zelf geselecteerd worden.

Al met al zullen de factoren in het cluster arbeidsmarkt, Fontys en autonoom geen effect hebben op de feitelijke instroom in de opleiding Fysiotherapie van Fontys. Het aantal aanmeldingen ligt namelijk fors hoger dan het aantal plaatsen en de numerus fixus bepaalt de instroom. Het streven is de huidige numerus fixus van 220 op te hogen naar 244.

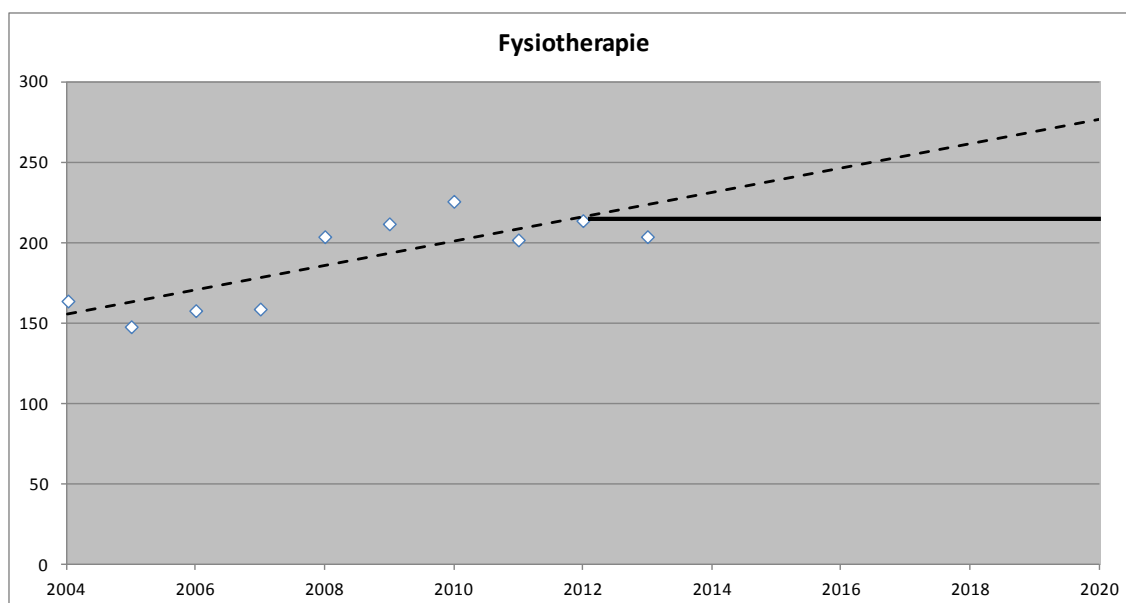
Tabel 4.1 – Instroom in de opleiding Fysiotherapie per deelpopulatie

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
havo/vwo 16-21 jr.	102	97	103	99	108	120	112	111	114	115	54%
havo/vwo 22+	0	3	2	5	0	4	6	6	9	7	3%
mbo 18-21 jr.	21	15	18	19	25	27	24	23	34	29	13%
mbo 22+	6	5	4	3	6	10	11	7	10	7	4%
zij-instroom hbo/wo/werk	28	22	16	30	40	9	14	17	6	5	5%
buitenland	5	5	1	2	25	35	48	32	35	32	17%
overig	2	1	14	1	0	7	11	6	6	9	4%
Totaal	164	148	158	159	204	212	226	202	214	204	1.058

Instroomprognose Fysiotherapie

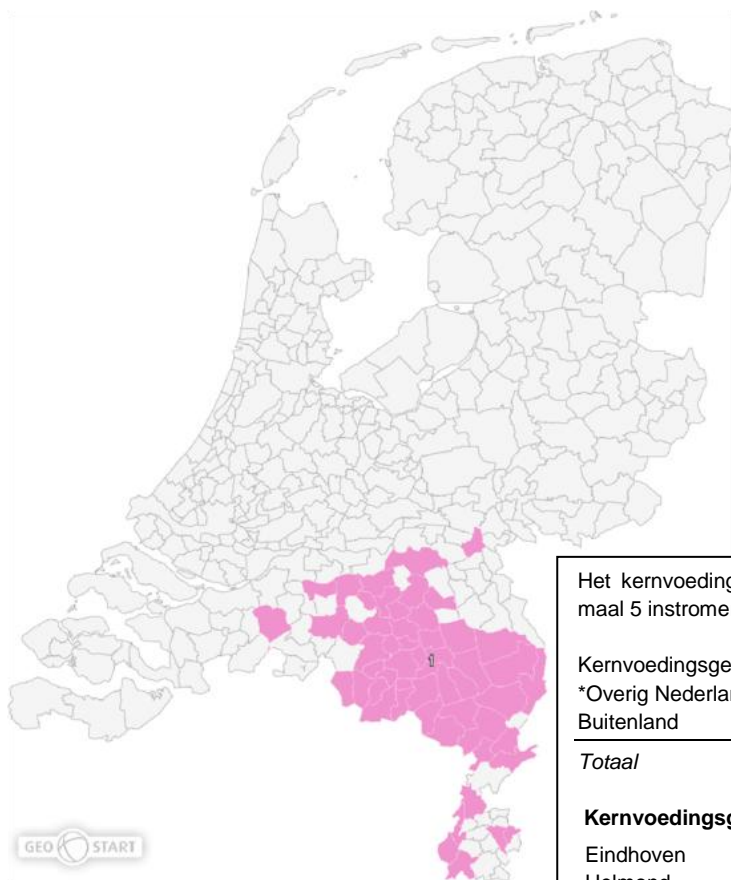
De instroom in de opleiding Fysiotherapie houdt verband met de numerus fixus (220 studenten sinds 2012). Het is niet zeker dat de nagestreefde ophoging van de numerus fixus naar 244 wordt bewerkstelligd. Daarom wordt de instroomprognose voor de komende jaren op 220 studenten gezet. Zonder de ingestelde numerus fixus zou de instroom dit aantal overstijgen, zoals de oorspronkelijke trendlijn laat zien.

Figuur 4.2 – Instroom Fysiotherapie: definitieve prognose

Noot: de gestippelde lijn geeft de oorspronkelijke trend weer, zoals in figuur 4.1 gepresenteerd.

Kaart 4.1 – Kernvoedingsgebied Fysiotherapie

GEO START

Het kernvoedingsgebied Fysiotherapie bestaat uit de gemeenten waar minimaal 5 instromers vandaan komen (instroom 2009 t/m 2013 opgeteld).

Kernvoedingsgebied	=	770		73%
*Overig Nederland	=	106		10%
Buitenland	=	182		17%

Totaal = 1.058 | 100%

Kernvoedingsgebied (73% van de instroom is afkomstig uit):

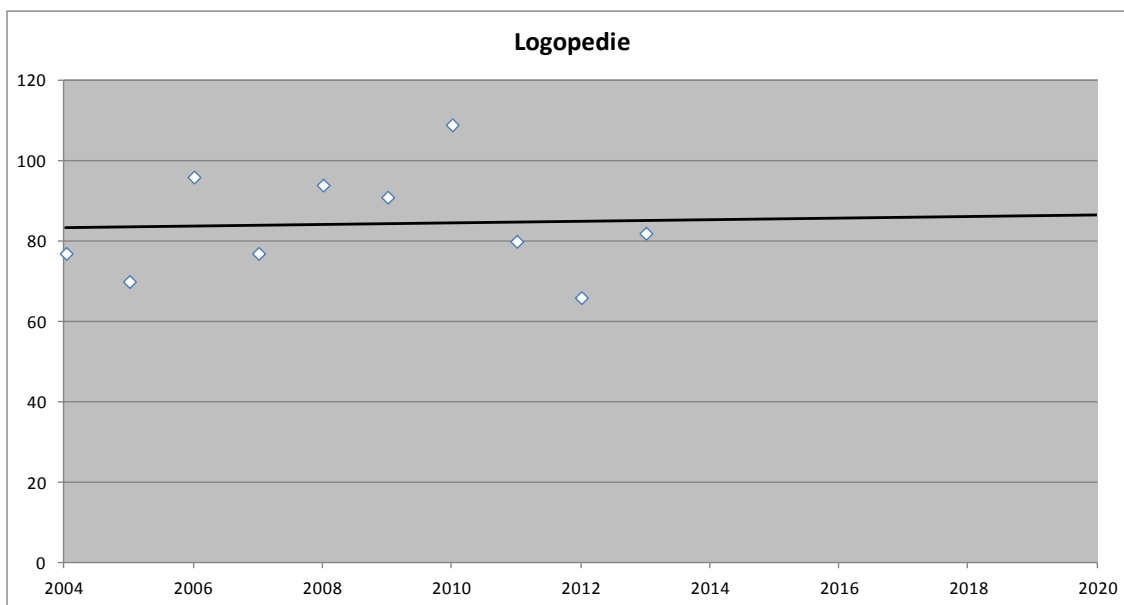
Eindhoven	135	Asten	10
Helmond	35	Boxtel	10
's-Hertogenbosch	26	Sint-Michielsgestel	10
Venlo	26	Heeze-Leende	9
Sittard-Geleen	23	Bernheze	8
Peel en Maas	22	Heusden	8
Deurne	21	Horst aan de Maas	8
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	20	Leudal	8
Veldhoven	19	Oirschot	8
Weert	19	Oisterwijk	8
Maastricht	18	Reusel-De Mierden	8
Geldrop-Mierlo	17	Someren	8
Bladel	16	Son en Breugel	8
Tilburg	15	Eijsden-Margraten	7
Venray	15	Schijndel	7
Oss	14	Best	6
Sint-Oedenrode	14	Eersel	6
Veghel	14	Stein	6
Bergeijk	13	Vught	6
Gemert-Bakel	13	Waalwijk	6
Heerlen	13	Breda	5
Uden	13	Cranendonck	5
Laarbeek	12	Landgraaf	5
Maasgouw	12	Meerssen	5
Roermond	12	Nederweert	5
Valkenswaard	12	Nijmegen	5
Waalre	11	Roerdalen	5

5 Instroomcijfers en -prognose Logopedie

Instroomcijfers Logopedie 2004-2013

Figuur 5.1 geeft de instroom in de opleiding Logopedie van 2004 tot en met 2013 weer. Op basis van lineaire trendanalyse wordt duidelijk hoe hoog de instroom in 2020 zal zijn.

Figuur 5.1 – Instroom Logopedie: voorlopige prognose

Het verhaal achter de instroomcijfers Logopedie

- De opleiding Logopedie is in Nederland bij zeven hogescholen te volgen: naast Fontys ook bij Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Utrecht, Windesheim (Almere/Zwolle), Hogeschool Arnhem Nijmegen, Hogeschool Zuyd (Heerlen) en Hanzehogeschool Groningen. In de toekomst wordt mogelijk een geaccrediteerde opleiding door NCOI aangeboden.
- Het hoge aantal instromers in 2010 is het gevolg van een speciaal traject voor Duitse studenten uit Rostock dat (alleen) in dat jaar plaatsvond. De Duitse (laatstejaars)studenten stonden voor 1 jaar ingeschreven bij Fontys en haalden daar de bachelor. Het lage aantal instromers in 2012 komt door de afwezigheid van instroom uit het buitenland (Duitsland).
- Tabel 5.1 geeft per deelpopulatie de instroom tussen 2004 en 2013 weer. Zoals eerder aangehaald is de instroom vanuit het buitenland gestopt sinds 2012. De instroom uit Nederland omvat havisten (en vwo'ers) en mbo'ers in de verhouding 3:1. In de laatste jaren is de instroom vanuit beide deelpopulaties redelijk stabiel, met uitzondering van de instroom van havisten in 2013 (die iets hoger is dan normaal). Zij-instromers zijn er niet de afgelopen jaren. Het is een bewuste keuze van Fontys om daar nu en in de komende jaren geen aandacht aan te schenken. Het vergt de nodige inspanningen, tijd en geld om maatwerk te leveren. Bovendien is het door de aanscherping in de erkenning van verworven competenties moeilij-

ker om vrijstellingen te krijgen, met als gevolg dat de opleiding minder interessant is voor zij-instromers.

- 84 procent van de instroom in de afgelopen vijf jaar is afkomstig uit Nederland, belangrijkste voedingsgebieden voor Logopedie zijn Noord-Brabant (67%) en Limburg (12%). Van 2005 tot en met 2011 kwam een relevant deel van de instroom vanuit het buitenland. Nadere analyse van de cijfers leert dat het voor 100 procent gaat om instroom vanuit Duitsland. Vanaf 2012 is de instroom uit Duitsland gestopt en deze zal – in ieder geval op korte termijn – niet terugkeren volgens de opleidingsmanager Logopedie van Fontys.
- Het kernvoedingsgebied van de opleiding Logopedie van Fontys is weergegeven in kaart 5.1. Het gebied wordt ingekapseld door de driehoek van opleidingslocaties Rotterdam – Arnhem/Nijmegen – Heerlen. Uitbreiding van het kernvoedingsgebied in aanpalende gebieden is niet of nauwelijks realiseerbaar vanwege de aanwezige concurrentie. Op termijn wordt een samenwerking met Hogeschool Zuyd uit Heerlen niet uitgesloten. Hogeschool Zuyd is gesitueerd in de krimpregio Zuid-Limburg en trekt daardoor mogelijk minder studenten in de toekomst. De situatie kan ontstaan dat het onrendabel wordt om met een klein aantal studenten de opleiding draaiende te houden, waarbij samenwerking tussen Fontys en Zuyd een logische stap is. Het is slechts een toekomstscenario dat op dit moment of op de korte termijn niet zal spelen. Werving in de regio Amsterdam is potentieel mogelijk, daar had Fontys vroeger een opleidingslocatie. Op dit moment is er echter geen beleid om daar werk van te maken.
- Vanuit het cluster arbeidsmarkt leidt de marktwerking in de zorg tot geleidelijke, maar gestage veranderingen in de wijze waarop logopedisten worden ingezet. Logopedisten zijn minder vaak in loondienst en worden vaker ingehuurd, bijvoorbeeld in het speciaal onderwijs, verpleeghuizen en bij consultatiebureaus. Mogelijk heeft dit ook een negatieve uitwerking op de totale vraag naar logopedisch werk. De economische conjunctuur speelt geen grote rol van betekenis op de instroom in de opleiding Logopedie. De salarissen evenmin, deze zijn laag in relatie tot andere paramedici, maar dat was reeds zo en zal niet veranderen. Voor logopedisten met een eigen praktijk gaat het relatief lage salaris mogelijk niet op.

Vanuit het cluster Fontys / faculteit zijn er geen veranderingen die tot een grotere of lagere instroom zullen leiden.

Van de autonome factoren kan de mogelijke omvorming van het huidige stelsel van de studiefinanciering naar een leenstelsel gevolgen hebben op de instroom in Logopedie. Door de inperking moeten tijdens de studie noodgedwongen schulden gemaakt worden. Opleidingen voor beroepen met lagere salarisperspectieven – zoals Logopedie – kunnen daardoor minder aantrekkelijk worden, omdat de schulden niet gemakkelijk terugverdiend worden. Of een negatief effect op de instroom zal optreden is niet zeker, evenmin in welke mate het zal optreden. Omdat sowieso niet zeker is dat het leenstelsel er komt, nemen we deze factor niet mee in de instroomprognose.

Tabel 5.1 – Instroom in de opleiding Logopedie per deelpopulatie

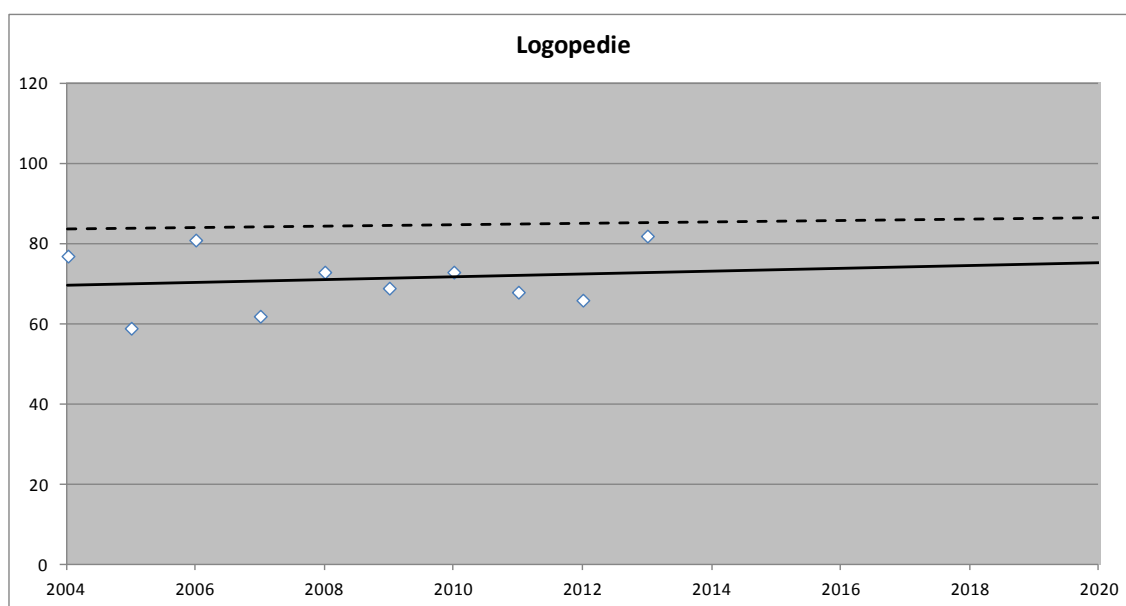
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
havo/vwo 16-21 jr.	62	41	55	36	59	53	49	51	44	61	60%
havo/vwo 22+	0	1	0	0	2	0	3	1	5	1	2%
mbo 18-21 jr.	3	6	9	16	9	12	18	13	15	14	17%
mbo 22+	2	3	10	2	3	2	2	3	1	6	3%
zij-instroom hbo/wo/werk	10	8	7	6	0	2	0	0	0	0	0%
buitenland	0	11	15	15	21	22	36	12	0	0	16%
overig	0	0	0	2	0	0	1	0	1	0	0%
Totaal	77	70	96	77	94	91	109	80	66	82	428

Instroomprognose Logopedie

Vanaf 2012 is er geen instroom meer vanuit Duitsland, tussen 2005 en 2011 was dat wel het geval. Dit geeft een vertekend beeld op de trend die is gebaseerd op de periode 2004-2013. Daarom wordt een nieuwe trend bepaald, exclusief de instroom vanuit Duitsland. De prognose geeft daarmee de verwachte instroom vanuit Nederland weer. Dit is realistisch, aangezien Fontys niet verwacht dat er op korte termijn weer instroom vanuit Duitsland komt.

Figuur 5.2 laat zien dat de instroom vanuit Nederland tussen de 60 en 80 ligt in de afgelopen tien jaar en redelijk stabiel is. De verwachting is dat dit in de jaren tot 2020 niet veel zal veranderen. De prognose voor 2020 ligt rond de 75 instromers.

Figuur 5.2 – Instroom Logopedie: definitieve prognose (excl. instroom vanuit Duitsland)

Noot: de gestippelde lijn geeft de oorspronkelijke trend weer, zoals in figuur 5.1 gepresenteerd.

Kaart 5.1 – Kernvoedingsgebied Logopedie

Kernvoedingsgebied Logopedie bestaat uit de gemeenten waar minimaal 2 instromers vandaan komen (instroom 2009 t/m 2013 opgeteld).

Kernvoedingsgebied	=	323		75%
Overig Nederland	=	35		8%
Buitenland	=	70		16%

Totaal = 428 | 100%

Kernvoedingsgebied (75% van de instroom is afkomstig uit):

Eindhoven	55	Heusden	4
Tilburg	18	Hulst	4
Helmond	14	Oosterhout	4
Breda	9	Sint-Michielsgestel	4
's-Hertogenbosch	8	Uden	4
Etten-Leur	8	Bergen op Zoom	3
Horst aan de Maas	8	Drimmelen	3
Bladel	7	Goirle	3
Cranendonck	7	Halderberge	3
Roermond	7	Loon op Zand	3
Valkenswaard	7	Maasgouw	3
Veghel	7	Peel en Maas	3
Boxtel	6	Sittard-Geleen	3
Deurne	6	Son en Breugel	3
Gemert-Bakel	6	Vught	3
Hilvarenbeek	6	Waalwijk	3
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	6	Alphen-Chaam	2
Waalre	6	Beesel	2
Weert	6	Bernheze	2
Zundert	6	Eersel	2
Bergeijk	5	Geldrop-Mierlo	2
Laarbeek	5	Gilze en Rijen	2
Leudal	5	Nederweert	2
Roosendaal	5	Oirschot	2
Somerem	5	Oisterwijk	2
Veldhoven	5	Oss	2
Venlo	5	Reusel-De Mierden	2
Best	4	Terneuzen	2
Dongen	4		